וואָס צו טאָן איידער דער דאָסטאָר קומט

ווען איינער ברעכט זיך אויס א ביין, ווען ביינער ווערען פערוואונדעט, די סמנים פון א ביין - ברוך. וואס צו טאָן אין פאל איינער ציבערעכט א אנד אדער א פוס.

פון דר. ב. דזבראָווסקי.

פיעלע מענשען זיינען אונטער דעם איינדרוק דאס די ביינער זיינען טויטע טיילען פון אונזער קערפער. דאס איז א טעות. די ביינער זיינען פונקט אזא לעבעדיגע טייל פון אונזער קערפער ווי די מוסקולען אדער הויט. אויך די ביינער בעשטעהן פון איינצעלנע צעלען וועלכע נעהמען אויף שפיז. פערמעהרען זיך און שטארבען פונקט ווי די צעלען פון איר־גענד אן אנדער טייל פון אונזער קערפער.

די ביינער בעזיצען בלוט א פעסט - קייט וואס קיין אנדער טייל פון קערפער בעזיצט נים. דאס איז דערפאר וואס זיי ענטהאלטען פיעל מעהר אונארגאנישע זאַכען ווי די מוסקולען אדער די הויט, צום ביישפיעל.

ביינער פון אן ערוואקסענעם מענשען ענטהאלטען צוויי דריטעל אונארגאנישע מאטעריאלען און בלוט איין דריטעל אר־גאנישע שטאָפען. דערפאר זיינען די ביי־נער שטארק און זיי דיענען אלס א פריים אויף וועלכע די מוסקולען זיינען צוגע־טשעפעט.

די ביינער גיבען דעם קערפער זיין נעשטאלט, אהן די ביינער וואלט דער קערפער געווען א ווייכע פארמלאזע מאסע ווי א דזשעלי פיש.

כיינער אלס לעבעדיגע טייל פון קער־פער קענען דארום בעשעדיגט ווערען אויף דער זעלבער ארט. און ווייזע ווי אנדערע טיילען פון קערפער. א וואונד אין א ביין טויטעט געוויסע ביין צעלען און ד־ארומיגע צעלען פאנגען אן אפצושטארבען. דער ביין פוילט. זאגט מען געוועהנליך.

דאס איז איין פארמע פון א ביין וואונד. אבער די וואונדען פון וועלכע ביינער ליידען אס מעהרסטען זיינען בייי־נער בריכע. א ברוך אין א ביין. אין ווי יערע וואונד זוכט דער קערפער עס צו פערהיילען. די ביידע טיילען פונ'ם צוב־ראכענעם ביין פארמירען פיעל נייע צע־לען, אין אויב דער ברוך האט נאר נים צו ווייס זיך פאנאנדערגעשפרייט וואקסען זיי זיך צוזאמען און דער ביין ווערט צוריק גאנץ.

מען מוז אבער אכטונג געבען דאס די צוויי העלפטען פון אין איבערגעבראכענעם ביין זאָלען נעהאלטען ווערען גלייך אום ווען זיי וועלען זיך צוזאמען וואקסען זאָל דער ביין זיין גלייך ווי אין א נארמאלען צישטאנד. די קרומע הענד און פיס וואס כאן זעהט ביי מאנכע מענשען זיינען א רעזולטאט פון א ניט גלייכע צוזאמענוואק־סונג פון אן איבערגעבראכענעם ביין.

עס זיינען דאָ פערשיעדענע סארטען געבראכענע ביינער. אין יונגע קינדער זיינען די ביינער ווייכער ווי ביי ערוואק־סענע מענשען, ווייל די יונגע ביינער ענט האלטען ווייניגער אונארגאנישע זאַכען. ווען א ברוך אין א ביין ווערט דער ביין ניט אין גאנצען אבגעבראכען נור איינגעב־ראכען, פונקט ווי א גרינע, ווייכע צווייי־געל ווערט איינגעבראכען. אבער ניט אי־בערגעבראכען ווען מען בייגט עס איין, ווערהרענד אן אויסגעטריקענטע אלטע צווייג ווערט איבערגעבראכען.

אזא סארט ביין - ברוך ווערט טאקי נערופען - גרינע - צווייג - ברוך.

א צווייטער סארט ברוך אין א ביין איז ווען דער ביין ווערט אין גאנצען אי־בערגעבראכען אבער די ווייכע טיילען פון קערפער ארום ביין ווערען שטארק פער־וואונדעט אן די הויט איבער דעם צובראַ־כענעם ביין בלייבט גאנץ. אזא ברוך אין א ביין ווערט בעצייכענט אלס איינפאכער ברוך.

אויב די הויט איבער דעם צובראכענ־נעם ביין ווערט בעשעדיגט אין עס געפינט זיך אן אפענער וועג, דורך דער הויט צום צובראכענעם ביין איז די וואונד א פיעל ערנסטערע, ווייל דאן איז די געפאהר פאר אינפעקציאן, די געפאהר דאס מיק־רא־בען זאָלען זיך אריינכאפען אין דער וואונד פיעל גרעסער.

אין מאנכע פעלע ווערט א ביין צוב־ראכען אויף מעהר ווי איין פלאץ און אין מאנכע פעלע ווערען אויך די ארומיגע ווייי־כע טיילען פון קערפער. די מוסקולען, ארטעריען און נערוועז בעשעדיגט.

עס זיינען אויך דאָ פעלע אין וועלכע די איבערגעבראכענע טיילען פון ביין ווע־רען אזוי פעסט אריינגעפרעסט איינע אין די אנדערע דאס דער ביין שייגט צו זיין ניט איבערגעבראכען.

א ברוך אין א ביין קען פעראורזאכט ווערען אויף פערשיעדענע אופנים. אין מאנכע פעלע ווערט א ביין איבערגעבראַ־כען דורך א דירעקטען קלאפ. א ברוך אין א ביין קען אויך פעראורזאכט ווערען דורך אונדירעקטע געוואלד, ווי צום ביי־שפיעל איינער פאלט אויף דער האנד (דאלאני) און זיין קאלער ביין ווערט אי־בערגעבראכען. אין אויסגאהמס פעלע קען א ביין אויך איבערגעבראכען ווערען דורך א שטארקע צוזאמענציהונג זיך פון די מוס־קולען, ווי צום ביישפיעל די ארעם ביי־נער קענען איבערגעבראכען ווערען דורך די אנשטריינגונג צו שלייודערען א שווע־רען געגענשטאנד.

עס איז זעהר וויכטיג צו דערקענען ווען א ביין ווערט איבערגעבראכען, ספע־ציעל ווען עס איז אן איינפאכער ברוך און די הויט בלייבט גאנץ, ווייל זעהר אפט ווענדעט זיך דער רעזולטאט פון אזא וואונד אן די בעהאנדלונג וואס ער פער־וואונטער קריגט פון עס ערשטען מענשען וועלכער העלפט איהם, אין אינפארמיר־טיגע האנדלונג וואס קומט פון אונווייסענ־הייט קען אפטמאהל פעראורזאכען זעהר פיעל, אפט אונפעררי־כטבארען שאדען.

די סמנים פון אזא וואונד.

די סמנים אין פאל א ביין ווערט איי־בערגעבראכען זיינען: שמערצען, געש־וולעלען, ברוין און בלוי קאלער פון דער הויט, אן אבנארמאלע פארמע פון די פערוואונדעטע טייל פון קערפער און א פערלוסט פון די פעהיגקייט צו קענען בע־וועגען דיעזע טייל פון קערפער.

שמערצען זיינען אנווענד אין יע־דען פאל פון א ביין - ברוך. אין מאנכע פעלע זיינען די שמערצען לייכטע, אין אנדערע פעלע זיינען די שמערצען זעהר שטארקע, ספעציעל ווען א פערוזך ווערט געמאכט צו בעוועגען דעם פערוואונדעטען גליעד.

געשוועלעכץ בעוויזט זיך געוועהנליך באלד נאכדעם ווי דער ביין ווערט איבער־געבראכען. אין דער זעלבער צייט בע־ווייזען זיך אויך בריון און בלויע פלעקען אויף דער הויט ארום דעם פלאץ וואו דער ביין איז צובראכען. דאס קומט דערפון וואס די גייכע קערפער טיילען, מוסקו־לען, בלוט רעהרען א. ז. וו. ארום דעם צובראכענעם ביין ווערען פערוואונדעט און בלוט צוזאמען מיט בלוט פערום שטראמט ארויס ארום דער וואונד.

די אונגאָרמאלע פארמע פון די פער־וואונדעטע טייל פון קערפער איז אפט - מאל דער שטארקסטער סימן דאס א ביין איז איבערגעבראכען. דיעזע אונגארמא־לע פארמע קומט ערשטענס פון דער געש־וויילעכץ, צווייטענס דערפון וואס די אי־בערגעבראכענע טיילען פון קערפער גע־רען ארויסגעצויגען פון זייער גארמאלען פלאץ דורך די געוויכט פון די ביינער אין דורך דעם צוזאמענציהען זיך פון די מוס־קולען. אלס רעזולטאט דערפון נעהמט דער דער גליעד פון קערפער אין וועלכען א ביין איז איבערגעבראכען, א נייע פארמע ווערט אין די מעהרסטע פעלע קוצער.

אויפ'ן פלאץ וואו דער ברוך האט פאסירט אין שטארק געשוואלען און די גלייערער קענען זיך ניט בעוועגען איינע אויף די אנדערע. עס פארמירט זיך א אפלשער שלאם ארום געלעגק. אין דער זעלבער צייט פערליערט דער בעטרעפענ־דער פערזאן די מאכט צו קענען בעוועגען די טייל פון קערפער אין וועלכע דער ביין איז איבערגעבראכען.

אין די מעהרסטע פעלע איז דארום לייכט צו דערקענען א ביין ברוך. און אין פעלע וואו עס איז א צווייפעל צו א ביין איז איבערגעבראכען אדער ניט, דארף מען דעם פערוואונדעטען בעהאנדלען פונקט זיי מען וואלט געווען זיכער דאס עס איז א ברוך ביי מען קען מיט דער הילף פון אן עקס־רעי בילד זיך איבערצייגען צו דער ביין איז ווירקליך איבערגעבראכען אדער ניט.

ווי צו בעהאנדלען אזא פאל.

די איבערגעבראכענע טיילען פון א ביין זיינען יעוועהנליך שארף אין שפיצען. עס איז דארום זעהר וויכטיג ניט צו בע־וועגען א צובראכענע האנד אדער א פוס, ווייל די שארפע שפיצען פונ'ם ביין, קע־נען פעראורזאכען פיעל שאדען צו די נערוועז און בלוט רעהרען אין דער נאכ־בארשאפט. עס קען אויך דורכלעכערען די הויט און פערוואונדלען אן איינפאכען ביין ברוך אין א פיעל ערנסטערע וואונד.

דאס ערשטע וואס מען מוז טאָן פאר א מענשען ביי וועמען א ביין איז איבער־געבראכען געוואָרען איז צו אימבלאזירען די פערוואונדעטע טייל פון קערפער, צו פערהיטען דאס דיעזע טייל פון קערפער זאָל זיך ניט בעוועגען. דאס ווערט גע־וועהנליך געטאָן מיט דער הילף פון ספלינטס.

א ספלינט איז איינער וועלכער שטייפער געגענשטאנד וואס ווערט בע־נוצט אויף צו מאכען בעוועגלאז א טייל פון קערפער. געוועהנליך ווערען ספלינטס געמאכט פון דינע ברעטלעך אדער געפן לאכטענע דראטען. אבער אין א נוט־פאל קען מען זיך בענוצען מיט איינגעגד וועלכען געגענשטאנד וואס קען בענוצט ווערען פאר אזא צוועק ווי צום ביישפיעל, א הענגען שירעם, א שפאציער שטעקעל, א שווערד, א ביקס, א שטיק האלץ, א ברעטעל, א קישען, א צוזאמענגעדרעה־טער ראק, א דיקע צווייג פון א בוים א. ז. וו.

אויב מען קריגט ניט קיין דאקטאר באלד ווי דער אונגליקס פאל פאסירט דארף מער קריגען א ספלינט אויף דעם אופן ווי מיר האבען פריהער דערמאנט און ארומוויקלענדיג דעם פערוואונדעטען פוס אדער די האנד קאטען, קליידער, אדער אירגענד וועלכען ווייכען מאטעריאל און דאן דארף מען צופעסטיגען צוויי ספלינטס פון ביידע זייטען פוס. די ספלינטס דארפען זיין לאנג גענוג צו באקען כעוועג־לאָ די געלענקע, שלעסער, זאס נעפי־נען זיך העכער און ניעדריגער פון דעם ברוך. איידער די ספלינטס ווערען צוגע־פעסטיגט דארף דער צובראכענער פוס אדער די האנד לייכט אויסגעצויגען ווע־רען. א דאקטאר מאכט גלייך דעם צו־בראכענעם ביין מיט אזא אויסציהען, פער־ריכט דעם צובראכענעם ביין און מאכט גלייך די צוויי צובראכענע טיילען. אבער אן אונערפאהרענעם מענשען וואלטען מיר ניט ראטען דאס צו פרובירען.

נאכדעם ווי די ספלינטס ווערען צו־געפעסטיגט קען מען דעם קראנקען אי־בערפיהרען אין א האספיטאל אדער צו איהם אהיים וואו ער קען בעהאנדעלט ווע־רען פון א דאקטאר. אויף קיין פאל טאר מען ניט ערלויבען איינעם מיט א צוב־ראכען פוס ביין צו געבריכען זיין פוס אויף צו געהן, אפילו נאכדעם ווי מען האט צוגעפעסטיגט א ספלינט. אזא פער וואונדעטען דארף מען טראגען אדער פיהר־רען פון איין פלאץ צום אנדערען, ביז דער ביין ווערט צוזאמענגעוואקסען.

מר סיימאן 47 קלערמאנט סטריט 1 דאלאר.

מר פאסקאוויטש 138 עליזאבעט סט 2 דאלאר

בען ווילסאן 149 גרענדיש עוו. 2 דאלאר.

פ. לינדזען 44 דיארסי סטריט 2 דאלאר.

א. ליכאוויץ 164 ראבעארט סטריט 2 דאלאר

א. אייזיקסאן 1 דאלאר.

ב. לאוודאן 52 רייערסאן עווענוי 1 דאלאר.

מעקס שניידערמאן 1237 קאלערדש 2 דאלאר

מיסע סיקאפ 27 באלדווין סטריט 1 דאלאר.

גאלאמבאווסקי 461 דאנדעס וועסט 1 דאלאר

מיסס גראספאק 98 דיארסי סטריט $1.50

מיסעס לעווין 286 קווין וועסט 5 און א האלב יאהר טשיז קלאוס

3 באיעס לעווין פאמיליע 286 קווין וועסט 6 האנטכער און 1 דאלאר

מר. מאקס 130 גרענדיש עווענוי 2 דאלאר.

מר סעק 282 יוקליד עווענוי 1 דאל.

ס. ווייינבערג 76 עליזאבעט סט 5 דאלאר

וו. פאמערלאן 170 יארק סט. $1.25

יעקב בירענבוים 237 בעווערלי סט. 2 דאלאר

אהן א נאמען 6 סוטס אונטערוועש, און 6 פאר. זאקען.

אינטערעסאנטע קליינינסייטען

פארבען זייד מיט בלעך.

צו פארבען זייד, צו פערבעסערען דאס געוויכט און בערענען זיי דדעם ריכ־טיגען גלאנץ, נעבריוכען די זייד שפיגע־רייען אן ערך פון ניט ווענינער ווי פינף טויזענד טאנען פון בלעך.

די קרייענס קאמיסיע בעמיהט זיך צו פונע'ן ביי די זייד פאבריקאנטען, ניט צו געברויכען אזוי פיעל בלעך, ווייל די רע־נערונג בייטגט זיך שטארק אין דעם מע־טאל פאר אמונישאן.

חיה'לע וואס לעגט אייער.

די עטשירנא, אזא מין חיה'לע וואס לעבט אין די וועלדער פון טאסמא־ניען, איז א זאהרערבארע בעשעפעניש. די נקבה פון דער חיה לעגט אייער, פון וועל־כע עס בריהען זיך נאכדעם אויס די קינ־דערלאך, פונקט אזוי ווי די היהנערלאך אדער ווי פויגעלעך.

דיעזע סארט בעשעפעניש, די עט־שידנא, איז זעהר מילד, זי וואקסט גי־דערנ און איז עהנליך האלב צו אן אלי־גייטאר און האלב צו א וואלד - חיה. זי איז די גרויס ווי א יאזש (שטעבעל־שווין). זי האט א גרויסען רומען - ביין וואס איז בעדעקט מיט א דיקע פעל, און ווייער גאז איז שבאל און ענדיגט זיך ווי א שנאבעל. זי האט שארפע און לאנגע נעגעל מיט וועלכע זי גראבט די ערד א, מאכט טיעפע נארעס. דארטען מאכען זיי ווייערע נעסטען און לעגען די אייער, וועל־כע זיינען איינגעדעקט אין א הארטע שא־לעכץ. זיי האלטען אונגעפעהר דריי פער־טעל אינטש די לענג און צוויי דריטעל פון אן אינטש אין דיאמעטער.

ווייסערע קוויטירונגען פאר פדיון נפש

75 מר סיגעל 74 יוראן סטריט

1.80 אייזיקסאן 166 יוקליד עווענוי

1.18 מר שאנבורג 9 מיידשאר סט.

מיס ראשקאווסקי בעלוויי און דע־ניסאן 3 דאלאר

מר קאלדאווסקי 267 אגוסטא עווענוי 2 דאלאר.

מר נ. גרייסדארף 41 עדוואַרד סט. 2 דאלאר.

מר טיקאווסקי 885 דאנדעס $1.08

מר לערנער טטשעסטאָאט סטריט 1 דאלאר.

מר י. סאמערסטיין 472 קווין וועסט 5 דאלאר

מיסעס קרייסטעל 179 דאנדעס וועסט 2 דאלאר

מר מאנדעלקערן און קאמפאניע 102 טעראלי סטריט 5 דאלאר

מר לאיעווסקי 25 בעלוויי ווג. $2.48

מר דאזענבערג 92 אגוסטא עוו. 1 דאלאר.

מר בענדזשעטין קריצער 1 דאלאר

א. גורעוויטש 90 סעגט

מר גיארסקי 50 סענט

מר א. 5. קאטצאוויץ 1 דאלאר

מר ב. קארמאנסקי 1 דאלאר

מר סאלאמאן 391 פארלאמענט סט. 1 דאלאר.

מיסעס דזשאסק 126 גרענדיש ווג. 2 דאלאר

מר פרידמאן 211 מיקאל 3 דאלאר

שאון דרעס ארבייטער 73 אדעלייד וועסט $10.50

מר סיטרין 103 דיארסי 2 דאלאר

ארבייטער פון פרייפיעלר פאר קאס. 30 דאלאר

מר ווייס 593 יוראן סטריט 10 דאל.

מר שעכטער 78 קענזינגטאן עווענוי 50 סענט.

מיסס דאזענצוויינג 87 מיקאל סט. 50 סענט.

מיס. אייווא קויפמאן 87 מיקאל סט. 50 סענט.

מר ה. בלום 8 דעניסאן סקווער 5 דאלאר.

א. קאווענט 8 דעניסאן סקווער 2 דאלאר

ס. דיזווים 10 העגרי סטריט 2 דאל.

מיסעס גוויבאל 328 קווין וועסט 2 דאלאר

מיסעס שווארץ 9 מאריא סטריט 1 דאלאר

מר שייפער 28 קארהאווא סטריט 1 דאלאר

מיסעס דאזענטהאל 10 ריטשמאנד סטריט וועסט 10 דאלאר

מ. פעלדמאן 8 ארמארי סטריט 1 דאלאר.

מר אבראמאוויץ קווין סטריט 2 העמ־דער.

מר דאטשטיין 531 דאנדאס סטריט וועסט 1 דאלאר

מר עסטנער 159 יוקליד עוו. $108

מרס מארקאוויטש 102 מעקאל סט. 1 דאלאר.

מר ווייינגארטען עליזאבעט סט 1 דאלאר

מר דווארקין 465 קווין סט וועסט 1 דאלאר

מר וו. שעכטער עדוואַרד סט 50 סענט.

מר פערל 181 באלדווין סטריט 2 דאלאר

מרס בערנסאן 80 סט' פעטריק 35 סענט.

מר דאטקין 399 אדעלייד וועסט $1.25

ל בערנארד 226 מארקהאם סטריט 2 דאלאר.

ל. דאטשטיין 190 טשעטנאט סט. 2 דאלאר.

וו. גאלדבערג 105 פאלמערסטאן סט 50 סענט.

ל רוסמאן 26 קענזינגטאן 36 סענט

מרס שניידערמאן 33 דזשעראַרד וועסט $1.08

מר. הורוויץ 225 בעווערלי 1 דאל.

מר א. דיזענהויז 73 סיסעל סט. 1 דאלאר.

מיסעס סינגער 38 הענרי סט 36 סענט.

מר גרינצווייג 163 מיקאל סטריט 3 דאלאר.

אהן א נאמען 1 דאלאר

מיסעס רובעקער 15 לעאנארד עוו. 2 דאלאר.

מיסס שאיפי 302 יוראן סטריט 1 דאלאר.

מיסעס אייבראם פריים 272 ספע־דיינא 2 דאלאר

מר מ. פ. גאלדבערג 60 וויקטאריא 5 דאלאר.

מיסעס ברוידע 100 פאלמערסטאן 1 דאלאר

דייוו קעראל 100 פאלמערסטאן עוו. 1 דאלאר

מיסעס אייזער 12 בעלוויי עוו. 2 דאלאר.

מיסעס פרענקעל 232 אדעלייד סטריט 1 דאזען לוילובער

מר גאלדין קווין אוסט $1.50

מר קאהען 47 קלערמאנט סטריט 1 דאלאר.

וואס צו טאָן איידער דער דאָסטאָר קומט

ווען איינער ברעכט זיך אויס א ביין, ווען ביינער ווערען פערוואונדעט. די סמנים פון א ביין - ברוך. וואס צו טאָן אין פאל איינער ציבערעכט א אנד אדער א פוס.

פון דר. ב. דזבראָווסקי.

דאס איז די אינסטיטוציע וועלכע איז געבויט געווארען פאר אייער באקוועמליכקייט

א פראכטפאלער פלאץ אין וועלכען עס איז א פארגעניגען אריינצוגעהן

א פלאץ וואו איהר קענט אפשפארען יעצט איהר זאלט האבען אויף שפעטער

א פלאץ וועלכען איז געבויט פון א אידען פאר אידען

מיט אזא קליינער סומע ווי איין דאלאר ווערט איהר א דעפאזיטאר

אין סייווינג דעפארטמענט, איהר פארנעהמט א פלאץ אין דער דאזיגער געביידע

שטארק און זיכער ווי די בערג פון גיבראלטאר איז דער סייווינג דעפארטמענט פון מר.

הערי ווייינבערג

BANKER

אפיס 251-53 קווין סטריט וועסט

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגט — טעל. עדעלייד 3967

צו די לשזער פון

„אידישען זשורנאל"

אויב איהר וואוינט אין א געגענד וואו א צייטונגס פעדלער ברענגט אייך ניט דעם זשורנאל אין הויז, אדער אייך קומט אן שווער צו באקומען טעגליך דעם „זשורנאל", דאן זעהט צו זאגען אייער גראסערי מאן, וועלכער פארזארגט אייך מיט ברויט, מילך און אנדערע פראדוקטען, דאס ער זאָל פאר אייך ארדערען אין אונזער אפיס א קאפיע פון

„זשורנאל"

מיר וועלען איהם צושיקען יעדען פריהמארגען, און איהר וועט קענען קריגען אייער צייטונג, איידער איהר געהט צו דער ארבייט אדער ביזנעס.

דאס וועט זיין א טובה פאר אייך, פאר איהם און פאר אונז

ארדערט אייער צייטונג דורך אייער גראסערי מאן, עס מאכט ניט אויס אין וועלכען געגענד איהר וואוינט.

ספעציעל פאר גראסערי לייט

פילט אונס דיעזען בלאנק שיקט איהם צו

251-53 Queen St. W.

און איהר וועט באקומען דעם זשורנאל יעדען פריהמארגען.

Newsdealers' order blank

Circulation department
THE HEBREW JOURNAL
251-53 Queen W.

Please deliver daily.....copies
Sunday.....copies
Name.....
Address.....

גראסערי לייט פון כאלדווין, עלם, דזשעראַרד, עדלייד, ליפינגקאט אקספארד, לעאנארד עוו. יוקליד עווענוי ריטשמאנד און אנדערע, מאכט אייערע באשטעלונגען אזוי שנעל ווי מעגליך, איהר וועט פיעל פראפיטירען.

צירקולייישאן דעפארטמענט
פון אידישען זשורנאל.